



Media ja lehdistö

Euroopan unionin yleinen tuomioistuin

LEHDISTÖTIEDOTE nro 122/20

Luxemburgissa 5.10.2020

Tuomio asioissa T-249/17 Casino, Guichard-Perrachon ja Achats Marchandises Casino SAS (AMC) v. komissio, T-254/17 Intermarché Casino Achats v. komissio ja T-255/17 Les Mousquetaires ja ITM Entreprises v. komissio

Unionin yleinen tuomioistuin kumoaa osittain komission tarkastuspäätökset, jotka perustuivat epäilyihin siitä, että useat ranskalaiset jakelualalla toimivat yritykset olisivat harjoittaneet kilpailua rajoittavia menettelytapoja

Komissio ei ole osoittanut, että sillä olisi ollut riittävän painavia aihetodisteita, joiden perusteella se saattoi epäillä yritysten tulevia liiketoimintastrategioita koskevaa tietojenvaihtoa

Saatuaan tietoja elintarvikkeiden ja muiden tuotteiden jakelualalla toimivien useiden yritysten ja yritysten yhteenliittymien välisestä tietojenvaihdosta Euroopan komissio teki helmikuussa 2017 joukon päätöksiä, joissa useita yhtiöitä määrättiin suostumaan tarkastuksiin¹ (jäljempänä tarkastuspäätökset). Nämä päätökset tehtiin kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta annetun asetuksen N:o 1/2003 (jäljempänä asetus N:o 1/2003),² 20 artiklan 1 ja 4 kohdan nojalla, joissa säädetään komission toimivallasta tarkastusten alalla.

Komissio teki näiden tarkastustensa yhteydessä muun muassa tarkastuskäyntejä asianomaisten yhtiöiden toimitiloihin, joissa se otti kopioita tietoteknisten laitteiden sisällöstä. Useat tarkastetut yhtiöt³ suhtautuivat varauksellisesti tarkastuspäätöksiin ja tarkastusten kulkuun, ja ne nostivat kyseisistä päätöksistä kumoamiskanteita. Kantajina olevat yhtiöt esittivät kanteidensa tueksi muun muassa asetuksen N:o 1/2003 20 artiklaa koskevan lainvastaisuusväitteen, ja väittivät, että tarkastuspäätösten perusteluvollisuutta ei ole noudatettu ja että kantajien oikeutta kotirauhan suojaan on loukattu. Tietyt kantajat riitauttivat lisäksi työntekijöidensä ja johtajiensa yksityiselämää koskevien tietojen haltuunoton ja kopioimisen lainmukaisuuden sekä sen, että näiden tietojen palauttamisesta oli kieltäydytty.⁴

Unionin yleinen tuomioistuin toteaa, että asiassa T-255/17 esitetty viimeksi mainittu väite on jätettävä tutkimatta. Se korostaa päättelyssään, että kaikilla yrityksillä on velvollisuus huolehtia palveluksessaan olevien henkilöiden ja heidän yksityiselämänsä suojaamisesta erityisesti, kun kyse on henkilötietojen käsittelystä. Tarkastettu yritys voi siten joutua vaatimaan komissiolta, ettei se ota haltuunsa tiettyjä tietoja, joilla voidaan loukata yrityksen työntekijöiden tai johtajien yksityiselämää, tai pyytämään komissiolta näiden tietojen palauttamista. Kun yritys siten vetoaa työntekijöidensä tai johtajiensa yksityisyyden suojaan koskevaan oikeuteen ja vastustaa tietoteknisten laitteiden tai tiedonsiirtovälineiden haltuunottoa ja niihin sisältyvien tietojen kopiointia, päätöksellä, jolla komissio hylkää tämän vaatimuksen, on kyseiseen yritykseen kohdistuvia

¹ Asiassa T-249/17 on kyse komission 9.2.2017 tekemästä päätöksestä, jolla Casino, Guichard-Perrachon ja kaikki suoraan tai välillisesti niiden määräysvallassa olevat yhtiöt määrättiin suostumaan tarkastukseen. Asiassa T-254/17 on kyse komission 9.2.2017 tekemästä päätöksestä, jolla Intermarché Casino Achats ja kaikki suoraan tai välillisesti sen määräysvallassa olevat yhtiöt määrättiin suostumaan tarkastukseen. Asiassa T-255/17 on kyse ensisijaisesti komission 21.2.2017 tekemästä päätöksestä, jolla Mousquetaires ja kaikki suoraan tai välillisesti sen määräysvallassa olevat yhtiöt määrättiin suostumaan tarkastukseen ja komission 21.2.2017 tekemästä päätöksestä, joka koskee samoja yhtiöitä, ja toissijaisesti komission 9.2.2017 tekemästä päätöksestä, jolla Intermarché ja kaikki suoraan tai välillisesti sen määräysvallassa olevat yhtiöt määrättiin suostumaan tarkastukseen sekä komission 9.2.2017 tekemästä päätöksestä, joka koskee samoja yhtiöitä.

²[SEUT 101 ja SEUT 102] artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta 16.12.2002 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1/2003 (EYVL 2003, L 1, s. 1).

³ Kantajina olevat yhtiöt ovat Casino, Guichard-Perrachon ja Achats Marchandises Casino SAS (AMC) (asia T-249/17); Intermarché Casino Achats (asia T-254/17) ja Les Mousquetaires ja ITM Entreprises (asia T-255/17).

⁴ Kantajina asiassa T-255/17 ovat Mousquetaires ja ITM Entreprises.

oikeusvaikutuksia. On kuitenkin niin, että koska kantajat eivät käsiteltävässä asiassa vaatineet suojaa etukäteen, kyseessä olevan aineiston haltuunotto ja tähän aineistoon sisältyvien tietojen kopiointi ei voinut johtaa sellaisen kannekelpoisen päätöksen antamiseen, jolla komissio olisi hylännyt – edes implisiittisesti – tällaisen suojan saamista koskevan vaatimuksen. Lisäksi unionin yleisen tuomioistuimen mukaan kyseisten yksityisten tietojen palauttamista koskevaa vaatimusta ei ollut esitetty riittävän täsmällisesti, jotta komissio olisi voinut ottaa siihen asianmukaisesti kantaa, joten kantajat eivät olleet saaneet kanteen nostamisajankohtana komissiolta vastausta, joka voisi olla kannekelpoinen toimi.

Kun kyse on siitä, ovatko kanteet perusteltuja, **unionin yleinen tuomioistuin kumosi osittain kantajien kanteiden kohteena olevat päätökset muistutettuaan ensin säännöistä ja periaatteista, jotka koskevat komission tarkastuspäätöksiä kilpailuoikeuden alalla, ja täsmennettyään nämä säännöt ja periaatteet.**

Unionin yleinen tuomioistuin hylkää ensinnäkin lainvastaisuusväitteen, joka koskee asetuksen N:o 1/2003 20 artiklan 1 kohtaa, joka koskee komission yleistä toimivaltaa suorittaa tarkastuksia, ja 4 kohtaa, joka koskee yritysten ja yritysten yhteenliittymien velvollisuutta suostua näihin tarkastuksiin, kun niistä määrätään päätöksellä. Kantajat vetosivat kussakin asiassa lainvastaisuusväitteen tueksi siihen, että oikeutta tehokkaiseen oikeussuojakeinoihin oli loukattu. Asioissa T-249/17 ja T-254/17 vedottiin myös asianosaisten prosessuaalisen yhdenvertaisuuden periaatteen ja puolustautumisoikeuksien loukkaamiseen.

Väitteestä, jonka mukaan oikeutta tehokkaiseen oikeussuojakeinoihin on loukattu, unionin yleinen tuomioistuin muistuttaa, että tämä Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 47 artiklassa taattu oikeus vastaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohtaa ja 13 artiklaa, joten Euroopan ihmisoikeussopimuksen määräykset ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö on otettava huomioon tulkittaessa ja sovellettaessa perusoikeuskirjan kyseistä määräystä.⁵ Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan oikeus tehokkaiseen oikeussuojakeinoihin edellyttää seuraavan neljän edellytyksen täyttymistä: tuomioistuinvalvonta on tehokasta tosiasiallisesti ja oikeudellisesti (tehokkuusedellytys), yksilöllä on mahdollisuus saada asianmukainen hyvitys sääntöjenvastaisuuksien tapahtuessa (vaikuttavuusedellytys), oikeuskeinot ovat saatavilla (varmuusedellytys) ja käsittelyajat tuomioistuinvalvonnassa ovat kohtuulliset (käsittelyaikojen kohtuullisuutta koskeva edellytys). Unionin yleisen tuomioistuimen suorittamasta tarkastelusta ilmenee tältä osin, että **tarkastustoimien kulkua koskeva valvontajärjestelmä, joka koostuu kaikista tarkastettujen yritysten käyttöön annetuista oikeussuojakeinoista,**⁶ täyttää nämä neljä edellytystä. Väite siitä, että oikeutta tehokkaiseen oikeussuojakeinoihin olisi loukattu, on näin ollen hylättävä perusteettomana.

Asianosaisten prosessuaalisen yhdenvertaisuuden periaatteen ja puolustautumisoikeuksien loukkaamista koskeva väite hylätään puolestaan sellaisen vakiintuneen oikeuskäytännön perusteella, jonka mukaan **komissiota ei voida alustavan tutkinnan vaiheessa velvoittaa ilmoittamaan seikkoja, joilla perustellaan kilpailua rajoittavasta menettelytavasta epäillyn yrityksen tarkastamista.** Tällaisella velvollisuudella nimittäin vaarannettaisiin oikeuskäytännössä vahvistettu tasapaino tutkinnan tehokkuuden turvaamisen ja yrityksen puolustautumisoikeuksien turvaamisen välillä.

Unionin yleinen tuomioistuin muistuttaa perusteluvollisuuden laiminlyöntiä koskevaa kanneperustetta tutkiessaan toiseksi, että tarkastuspäätöksissä n mainittava oletamat, jotka komissio aikoo tarkistaa, eli etsinnän kohde ja seikat, joita tarkastus koskee (epäillyn kilpailusääntöjen rikkomisen kuvaus eli kyseessä olevat oletetut markkinat, epäiltyjen kilpailunrajoitusten luonne ja väitetyn rikkomisen kattamat alat). Tällä erityisellä perusteluvollisuudella pyritään osoittamaan, että tarkastus on perusteltu, ja tekemään mahdolliseksi se, että asianomaiset yritykset ymmärtävät yhteistyövelvoitteensa laajuuden ja turvaavat samalla puolustautumisoikeutensa. Unionin yleinen tuomioistuin toteaa kussakin asiassa

⁵ Perusoikeuskirjan 52 artikla ja kyseistä artiklaa koskevat selitykset.

⁶ Kumoamiskanne, välitoimimenettely ja sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskeva kanne.

muun muassa, että tarkastuspäätöksistä ilmenee yksityiskohtaisesti, että komissio katsoi, että sillä oli riittävän painavia aihetodisteita, joiden perusteella se epäili kilpailua rajoittavia menettelytapoja.

Kanneperusteesta, jonka mukaan kotirauhan loukkaamattomuutta koskevaa oikeutta olisi loukattu, unionin yleinen tuomioistuin muistuttaa kolmanneksi, että sen varmistamiseksi, että tarkastuspäätös ei ole mielivaltainen, unionin tuomioistuinten on tarkistettava, että komissiolla oli riittävän painavia aihetodisteita, joiden perusteella kyseisen yrityksen voitiin epäillä rikkoneen kilpailusääntöjä.

Voidakseen tehdä tämän tarkistuksen unionin yleinen tuomioistuin kehotti prosessinjohtotoimena komissiota toimittamaan sille asiakirjat, jotka sisältävät tarkastusten perusteena olevat seikat, ja komissio noudatti tätä kehotusta asetetussa määräajassa. Komission ”täydentävä vastaus”, joka sisältää muita tällaisia aihetodisteita koskevia asiakirjoja, jätettiin kuitenkin tutkimatta, koska sen toimittamiselle myöhässä ei ollut pätevää perustetta.

Tarkastuspäätösten perusteena olleiden aihetodisteiden muodon osalta unionin yleinen tuomioistuin korostaa, että vaikka ennen tarkastusta saatuja aihetodisteita koskevat samat muotovaatimukset kuin kilpailusääntöjen rikkomista koskevien todisteiden kokoamista aloitetun tutkinnan yhteydessä, komission on noudatettava tutkintavaltuuksiaan koskevia sääntöjä, vaikka asetuksessa N:o 1/2003⁷ tarkoitettua tutkintaa ei ole vielä virallisesti aloitettu ja vaikka se ei ole käyttänyt tutkintavaltuuksiaan, toisin sanoen se ei ole toteuttanut toimenpidettä, johon sisältyy väite kilpailusääntöjen rikkomisesta, eli antanut erityisesti tarkastuspäätöstä. Tästä syystä unionin yleinen tuomioistuin katsoo vastoin valittajien näkemystä, että haastattelujen kirjaamisvelvollisuutta koskevaa säännöstöä⁸ ei voida soveltaa ennen kuin komissio on aloittanut tutkinnan. **Tietojen toimittajien kanssa ennen tutkinnan aloittamista käydyt keskustelut voivat siten olla aihetodisteita, vaikka niitä ei olisi kirjattu.** Muussa tapauksessa kilpailunvastaisten menettelytapojen havaitseminen vaarantuisi vakavasti sen ennaltaehkäisevän vaikutuksen vuoksi, joka muodollisella kuulemisella, joka on kirjattava, voi olla todistajien halukkuuteen antaa tietoja ja ilmoittaa kilpailusääntöjen rikkomisista. Lisäksi unionin yleisen tuomioistuimen mukaan **tietojen toimittajien kanssa käydyt kyseiset keskustelut ovat aihetodisteita, joita komissio voi käyttää siitä ajankohdasta lähtien, jolloin keskustelut on käyty, eikä siitä ajankohdasta lähtien, jolloin niistä on laadittu muistio,** kuten kantajat väittävät.

Tarkastuspäätösten perusteena olleiden aihetodisteiden sisällöstä unionin yleinen tuomioistuin toteaa, että kun otetaan huomioon tarve erottaa toisistaan todisteet yhdenmukaistetusta menettelytavasta ja aihetodisteet, joilla voidaan perustella tällaisten todisteiden kokoamiseksi tehtäviä tarkastuksia, sen tunnustamiselle, että komissiolla on riittävän painavia aihetodisteita, asetettavan kynnyksen on välttämättä oltava alempi kuin kynnyksen, jonka perusteella yhdenmukaistettu menettelytapa voidaan todeta. Näiden seikkojen perusteella se katsoo, että **komissiolla oli riittävän painavia aihetodisteita, joiden perusteella se saattoi epäillä yhdenmukaistettua menettelytapaa, joka koski tiettyjen päivittäiskulutustavaroiden toimitusmarkkinoilla saataviin alennuksiin ja merkkituotteiden valmistajille myytävistä palveluista markkinoilla saataviin hintoihin liittyvää tietojenvaihtoa. Koska tällaisia aihetodisteita, jotka koskivat tietojenvaihtoa epäilyksenalaisten yritysten tulevista liiketoimintastrategioista, ei sitä vastoin ollut, unionin yleinen tuomioistuin hyväksyy tämän toisen rikkomisen osalta kanneperusteen, jonka mukaan kotirauhan loukkaamattomuutta koskevaa oikeutta on loukattu, ja kumoaa siten tarkastuspäätökset osittain.**

HUOMAUTUS: Unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisusta voidaan oikeuskysymysten osalta valittaa unionin tuomioistuimeen kahden kuukauden ja kymmenen päivän määräajassa ratkaisun tiedoksiantamisesta.

HUOMAUTUS: Kumoamiskanteella pyritään tiettyjen sellaisten unionin toimielinten toimien kumoamiseen, jotka ovat unionin oikeuden vastaisia. Jäsenvaltiot, unionin toimielimet ja yksityiset tahot voivat tietyillä

⁷ Asetuksen (EY) N:o 1/2003 V luku.

⁸ Asetuksen (EY) N:o 1/2003 19 artikla ja [SEUT 101 ja SEUT 102] artiklan mukaisten komission menettelyjen kulusta 7.4.2004 annetun komission asetuksen (EY) N:o 773/2004 (EUVL 2004, L 123, s. 18) 3 artikla.

edellytyksillä nostaa kumoamiskanteen unionin tuomioistuimessa tai unionin yleisessä tuomioistuimessa. Jos kanne on perusteltu, toimi kumotaan. Kyseessä olevan toimielimen on täytettävä asianomaisen toimen kumoamisesta mahdollisesti syntynyt oikeudellinen tyhjiö.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido unionin yleistä tuomioistuinta.

Tuomioiden tekstit ([T-249/17](#), [T-254/17](#) ja [T-255/17](#)) julkaistaan Curia-sivustolla tuomion julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ (+352) 43033127